

Den fremtid Gud lovet Israel

Bilde Ben Gurion

Av Ole Andersen
Generalsekretær i Ordet og Israel, Danmark
Oversatt / redigert: Redaksjonen O&I Norge

For litt over 70 år siden proklamerte Ben Gurion opprettelsen av staten Israel. For første gang på mer enn 2000 år hadde jøder igjen et selvstendig rike i landet, som årtusener tidligere hadde tilhørt Israels folk.

Hvordan stemmer dette med Bibelen? Hvis det da i det hele tatt stemmer! For er det virkelig en sammenheng mellom Bibelen og det som skjedde 14. mai 1948?

Her skal vi først se på en av de viktigste – og ofte oversette – tekster i Bibelen om Israels fremtid. Deretter skal vi se nærmere på sammenhengen mellom disse tekstene og hva som har skjedd med Israels folk i løpet av folkets lange historie frem til i dag.

EN UNDERLIG TALE

Israels store leder Moses skulle ikke bli med inn i løftets landet etter ørkenvandringen. Han skulle dø, og Josva skulle føre folket inn i Kanaans land. Men før det skjer, samler Moses Israels folk på Moabs sletter overfor Jeriko. Her vil Gud fornye den pakten som han førte år tidligere sluttet med Israels folk på Sinaifjellet.

Moses holder i den anledning en lang tale, som er gjengitt i Femte Mosebok. Det er en underlig tale og opptakten til Israels erobring av landet og samtidig Moses sin avskjedstale.

Moses avrunder sin tale med å fremlegge Israel velsignelser og forbannelser. Hvis israelittene blir i Guds pakt, vil de bli velsignet. Hvis de bryter pakten med Gud, vil de ende under forbannelser.

Velsignelsene er først og fremst at det vil gå Israels folk godt når de kommer inn i landet (5 Mos 28,1-14). Avlingene vil bli store, og folket vil leve i fred, trygghet og rikdom. Gud selv vil bo blant dem og beskytte og hjelpe dem.

Hvis folket forkaster Gud vil det gå motsatt vei. Da vil velsignelsene bli vendt til forbannelser (5 Mos 28,15-68). Gud vil vende seg mot folket og ramme dem med hungersnød, sykdom og krig. Fiendene vil gå til angrep og Israels folk vil igjen miste landet. Forbannelsene vil resultere i at Israel blir lagt i

ruiner og folket tvunget i landflyktighet.

Så langt er Moses tale ikke overraskende. Datidens politiske pakter mellom konger endte ofte med velsignelser og forbannelser. De var ment som gulerot og pisk. Hvis en vasall-konge er lydige mot stormakts-kongen, så vil han bli velsignet. Men hvis han skulle våge å bryte pakten, så vil alt det forferdelige skjje, som er forkynt i forbannelsene.

Slik er det også i Guds pakt med Israel. Legg merke til uttrykksmåten i 5 Mos 28,15: «Hvis du ikke adlyder Herren din Gud ..., så skal alle disse forbannelser komme over deg...».

I talen Moses holder skjer det imidlertid noe overraskende. Her er forbannelsene ikke bare en trussel. De er også profeti.

I løpet av kapittel 28 og igjen i kapitel 29 skjer der en glidning i teksten fra trussel til profeti. Moses nøyer seg ikke med å legge frem to muligheter for Israels fremtid i løftets land: velsignelse eller forbannelse. Han profeterer om Israels fremtid.

Og profetien er; at Israels folk, når de er kommet inn i landet, vil de en dag svikte Gud. De vil bryte pakten med Gud. Og så vil Gud drive dem ut av landet.

Moses forutsier, at landet vil bli ødelagt og folket fordrevet og spredt ut over jorden (5 Mos 29,21-27 jf. 31,16-22). En gang langt ute i fremtiden skal folk utenfor med undring betrakte den forferdelige skjebne, som har hendt med Israels land og Israels folk «*Hvorfor har Herren gjort slikt mot dette landet?*» skal de spørre. Og svaret skal lyde: «*Herren rykket dem opp av deres jord i stor vrede, i harme og raseri og slengte dem bort til et annet land, hvor de nå er*»

Slik vil det gå, sier Moses. Israels folk vil komme inn i løftets-landet. Her vil de oppleve tider med velsignelse og tider med forbannelse. Men det vil ende med forbannelse og at folket blir spredt over hele jorden.

Her taler Moses ikke lengre om et «Hvis». Nå sier han: «*Når alt dette kommer over deg, velsignelsen og forbannelsen..., da vil Herren din Gud...*» (5 Mos 30,1-3). «Hvis» er blitt til «når». Mulighet er blitt til profeti.

Og så kommer den helt store overraskelse i talen.

DEN STORE OVERRASKELSEN

Moses' profeti om Israels fremtid slutter nemlig ikke med beskrivelsen av et folk som er spredt ut over hele jorden. For en dag, når landet ligger øde, og folket bor spredt blant folkeslagene, vil Gud igjen gripe inn i Israels historie (5 Mos 30,1-10).

Den dagen vil Gud vende Israels skjebne, forbarme seg over folket. Og så vil han gjøre tre fantastiske undere.

For det første vil han igjen føre Israels folk tilbake til deres gamle land og samle dem der. Om så etterkommerne av Israels folk i løpet av verdenshistorien er i de fjerneste avkroker av jorden, vil Gud hente dem og bringe dem tilbake til landet innerst i Middelhavet.

For det andre vil han gjøre Israels land enormt fruktbart og folkerikt. Store avlinger og mengder av kveg.

For det tredje vil Gud sende vekkelse over folket. Folket skal vende om til Gud, adlyde ham og leve i

pakten med ham.

Moses taler klart. Israels folks historie slutter ikke med at folket bor spredt ut over jorden. Historien slutter ikke før Israels folk er samlet hjemme i løftets land og med et fornyet forhold til Israels Gud.

PROFETENES UTDYPNING OG VIDEREFØRING

Mosebøkene utgjør det grunnlag som resten av Det Gamle Testamente står på. Gjennom de følgende tusen år virket profetene. Når de forkynte om Israels fremtid, gjorde de det ved å gjenta nettopp det som Moses allerede hadde sagt: *Israels folk vil bli rammet av Guds dom og spredt ut over jorden, men til sist vil Gud i sin barmhjertighet gjenreise folket hjemme i deres gamle land.*

Selvfølgelig føyer profetene mange nye detaljer til Moses sine forutsigelser og de bruker sine egne ord og stilart. Men innholdet er det samme. I en del tilfeller er ordvalget enda tydeligere preget av Moses ord.

Gud vil vende Israels skjebne, fastslår både Amos og Jeremias (Amos 9,14 og Jer 29,14 jf. 5 Mos 30,3).

Gud vil samle Israels folk sammen fra alle folkeslagene og bringe dem tilbake til Israels land (f.eks. Esek 36,24 jf. 5 Mos 30,3-5).

Gud vil la Israels land bli gjenoppbygget og svært fruktbart (f.eks. Amos 9,13-15 og Esek. 36,29-30.33-36 jf. 5 Mos 30,9).

Gud vil frelse Israels folk fra deres frafall og gi dem et helt nytt gudsforhold (f.eks. Esek. 36,25-28 og 37,23 jf. 5 Mos 30,2.6.8.10).

HISTORIENS GANG

Profetenes forutsigelser av dom og forbannelse gikk i oppfyllelse. I år 722 f.Kr. ble den nordlige del av Israel erobret av stormakten Assyria og israelittene i Nord-riket spredt for alle vinder. Og i år 586 f.Kr. kom turen til den sydlige del av Israel. Stormakten Babylon erobret Juda rike og la Jerusalem i ruiner. Mange israelitter flyktet til nabolandene, og mange andre ble tvunget i landflyktighet i Babylon.

År 586 f.Kr. ble et viktig – og tragisk – år i Israels historie, fordi det satte punktum for det gamle, bibelske kongerike Israel. Situasjonen ble akkurat slik Moses og profetene hadde forutsagt: Israels land var under fremmed herredømme, og Israels folk levde i landflyktighet blant folkeslagene på jorden.

Doms-profetiene gikk altså i oppfyllelse.

Men hvordan gikk det med forutsigelse fra Moses og profetene om det som skulle komme etter adspredelsen? Hva med profetiene om Israels velsignede fremtid?

En oversikt over Israels historie fra 586 f.Kr. og frem til i dag gjør situasjonen helt klar: Kun to ganger i de siste 2.600 år har Israels folk hatt et selvstendig rike i Israels land.

Første gang var hundre år før Jesus. Forhistorien var, at en del landflyktige jøder fra Babylon fikk lov å vende tilbake til Jerusalem etter Perserrikets seier over det babylonske rike i 539 f.Kr. I Jerusalem bygget de opp igjen templet (Ezra 1-6; Haggai). I løpet av 400-tallet ble den lille jødiske kolonien i Jerusalem styrket under Ezra og Nehemias (Ezra 7-10; Nehemias). Men gjennom alle årene var Israels land stadig under fremmed herredømme, og flertallet av Israels folk stadig i landflyktighet. Tilbakevendingen fra Babylon i 500- og 400-tallet kulminerte da jødene i Israel i 167 f.Kr. gjorde opprør mot det hellenistiske styre og gjennom et langvarig opprør vant tilbake friheten og

selvstendigheten.

Israel ble igjen et selvstendig rike for Israels folk! En jødisk kongeslekt regjerte landet, hasmoneerne eller makkabeerne, som de også blir kaldt. De var ganske visst hverken av Davids slekt eller av Juda stamme, men de var dog jødiske konger!

Selvstendigheten varte mindre enn 100 år. I forbindelse med en borgerkrig sendte Romerriket en hær til Israel, og i år 63 f.Kr. inntok de landet. Romerne regjerte Israel ved hjelp av lokale regenter og senere ved hjelp av romerske stattholdere. Men uansett regjeringsform var situasjonen nå den samme som etter 586 f.Kr.: Israels land var under fremmed herredømme, og det store flertall av israelitter levde spredt blant folkene.

Slik fortsatte det i de neste 2000 år. Først i 1948 oppnådde det jødiske folk igjen å få en selvstendig stat i folkets gamle landområde. Det hadde alltid bodd et mindre antall jøder i landet, men på slutten av 1800-tallet var jøder fra diasporaen begynt å vende tilbake i større antall til Israels land. Opprettelsen av staten Israel den 14. mai 1948 satte for alvor fart i tilbakevendingen av jøder til Israel. I 1948-1950 immigrerte over en halv million jøder fra hele verden til Israel.

Siden har nye innvandringsbølger bragt ytterligere hundre tusener av jøder til Israel. Og i dag lever nesten halvdelen av verdens cirka 13 millioner jøder i Israels land.

HVA MED PROFETIENE

Moses og profetene forutsa, at Israels folk etter landflyktigheten en dag skulle vende tilbake til landet i Midtøsten. To ganger siden landflyktigheten i 586 f.Kr. har der vært en slik tilbakevending som har kulminert i et selvstendig Israel:

- 1) - tilbakevendingen fra Babylon og selvstendigheten under hasmoneerne og
- 2) - den moderne stat Israel.

Hva er forholdet mellom disse to periodene og profetiene?

Var tilbakevendingen fra Babylon og den senere selvstendighet under hasmoneerne en oppfyllelse av profetiene? Ja, det var den! Innledningen i Esras Bog slår utvetydig fast, at tilbakevendingen fra Babylon skjedde» for at Herrens ord ved Jeremias kunne oppfylles« (Esra 1,1).

Betyr det at profetiene om Israels fremtid dermed én gang for alle var oppfylt i løpet hundreårene før Jesus? Nei, det betyr det ikke! Mange forhold i profetiene viser, at tilbakevendingen fra Babylon bare var en foreløpig og mangelfull oppfyllelse av Moses og profetene sine forutsigelser. Mange ting i profetiene ble aldri oppfylt i århundrene før Jesus. La oss se tre eksempler:

1) Profetene understreker, at når israelittene kommer hjem til deres land igjen, skal de aldri mer miste det.

Flere av profetene bruker et sterkt hebraisk uttrykk, som i den norske oversettelse er gjengitt med «ikke mere» eller «aldri mere». Amos uttrykker det på denne måten: «Jeg vil plante dem på deres land, og de skal aldri mer bli rykket opp av sitt land, det som jeg har gitt dem» (Amos 9,15 jf. Esek. 36,11-15). Jeremia gir følgende løfte om Jerusalem: «Aldri mer skal byen rives eller brytes ned» (Jer. 31,40).

Altså: Når profetiene om tilbakevendingen går i oppfyllelse, skal Jerusalem aldri mer ødelegges, og israelittene aldri mere jages ut av deres land!

Men etter tilbakevendingen fra Babylon og selvstendigheten under hasmoneerne mistet Israel igjen sin selvstendighet. Jerusalem ble igjen ødelagt, og folket ble igjen fordrevet ut over hele jorden. Derfor var begivenhetene den gang ikke den endelige oppfyllelse av profetiene.

2) Profetiene knytter Israels tilbakevending til landet sammen med Messias, som skal regjere folket.

Sterkest sies det kanskje av Esekiel: «*Min tjener David [det vil si Messias] skal være konge for dem alle, og ... så skal de få bo i landet jeg gav min tjener Jakob, og som deres fedre bodde i. Både de og deres barn og barnebarn skal bo i det til evig tid, og min tjener David skal være deres fyrste for evig*» (Esek 37,24-25 jf. Esek 34,23-31).

Under tilbakevendingen fra Babylon kom riktig nok en mindre del av folket tilbake, og under hasmoneerne ble landet også selvstendig igjen, men det var ikke Messias, men i høy grad syndige konger av Levi stamme, som regjerte. Messias kom overhodet ikke i den perioden. Derfor var begivenhetene den gang ikke den endelige oppfyllelse av tilbakevendings-profetiene.

3) Profetiene knytter Israels tilbakevending til landet sammen med en vekkelse, hvor folket som helhet skal omvende seg og leve i tro på Israels Gud.

I århundrene etter tilbakevendingen fra Babylon var det enkelte perioder med vekkelse, for eksempel under Esra (Ezra 9-10). Men det var ikke tale om en vedvarende renselse av folket fra synd og frafall. Derfor er tilbakevendingen fra Babylon fra 500-tallet f.Kr. og videre, ikke den endelige oppfyllelse av tilbakevendings-profetiene.

Konklusjonen er derfor at profetiene hos Moses og profetene om en velsignet periode i Israels historie etter landflyktigheten aldri er gått i oppfyllelse. Der er intet tidspunkt gjennom de siste 2.500 år, som oppfyller det bildet, som først Moses og siden profetene tegnet av Israels fremtid. Ikke før i moderne tid.

PROFETIENE OG STATEN

Immigrasjonsbølgene i slutten av 1800-tallet og videre gjennom 1900-tallet endrer situasjonen. Jøder i større antall enn noensinne før i verdenshistorien vender tilbake til Israels land. Landet blir gjenoppdyrket og gjenoppbygget i en grad som aldri før. Og samtidig begynner en liten bevegelse av jøder som tar imot Jesus som Messias.

Nettopp de ting som Moses og profetene talte om, er begynt å skje for våre øyne. Det er bakgrunnen for å vurdere forholdet mellom de bibelske profetier og opprettelsen av staten Israel i 1948.

Profetene lovet ikke bare at Israels folk skulle komme hjem til deres land. De lovet også at folket skulle ta landet i eie, altså få herredømmet over det.

Gjennom Esekiel ga Gud Israels land og fjell dette løfte: «Jeg vil la mennesker, mitt folk Israel, ferdes på dere. De skal ta deg i eie, og du skal være deres arv» (Es. 36,12).

Israels folk skal igjen eie Israels land. Det var Guds løfte gjennom Moses og profetene. Derfor er staten Israels opprettelse den 14. mai 1948 en viktig milepel i den fremtid, Gud har lovet Israel.